

Samenwerking
van :

De scholen
van
Erpe-Mere

In teken van de
campagne:

Iemand uitgesloten?

Vormingspakket armoede lager onderwijs Erpe-Mere

Verantwoordelijke uitgever:

Welzijnsschakel Ommekeer vzw
053/83.87.61
welzijnsschakelommekeer@live.be
www.welzijnsschakelommekeer.be

In samenwerking met:

OCMW Erpe-Mere
Scholen van Erpe-Mere

Met dank aan:

Lieven de Pril/ Koen Sterck: vrijwilligers van Welzijnsschakel Ommekeer vzw
Welzijnszorg vzw
Welzijnsschakels Oost-Vlaanderen vzw
Vierdewereldgroep Mensen voor Mensen vzw

Met de steun van:

De Europese Gemeenschap

INHOUD

De verhalen van Robby met nabespreking 3 ^{de} graad lager onderwijs	4
Prentboek “ Kermis van Sam?” met nabespreking kleuteronderwijs + 1 ^{ste} graad lager onderwijs	5
Lopke : Verschillende aspecten van kansarmoede komen via Lopkes dagelijkse gezins- en schoolleven aan bod. Alle graden	6
Teken vandaag mee voor de toekomst van morgen! Alle graden	7
Beats tegen onrecht : stop de uitsluiting! Alle graden	8
Werken rond uitsluiting met interview Alle graden	9
Achtergrond informatie voor de leerkrachten	
Vooroordelen... we hebben ze allemaal!	11
Omgaan met kansarmoede op de basisschool : Enkele mogelijkheden tot actie	15
De Roman “ Iemandniemand”	21
Voorstelling werking Welzijnsschakel Ommekeer vzw	24
Inventaris van het materiaal in bijlage / Meer vormingsmateriaal op het internet?	25

De verhalen van Robby

We maken kennis met Robby. Robby is een sympathiek ventje maar hij heeft het niet gemakkelijk.

Zijn mama is alleenstaand en heeft geen centen om een luxueus leven te leiden.

Ze wonen in een huis van slechte kwaliteit. De stookkosten lopen hoog, de doktersrekeningen zijn onbetaalbaar. Robby voelt zich ook wat uitgesloten op school.

De verhalenbundel met nabespreking kan je terugvinden in dit vormingspakket. de verhalen van Robby zijn steeds onderverdeeld in 3 of 4 delen.

Prentenboek “Kermis van Sam?”

met een educatief werkboek

Sam, een jongen uit een arm gezin, dwaalt rond op de kermis zonder geld.

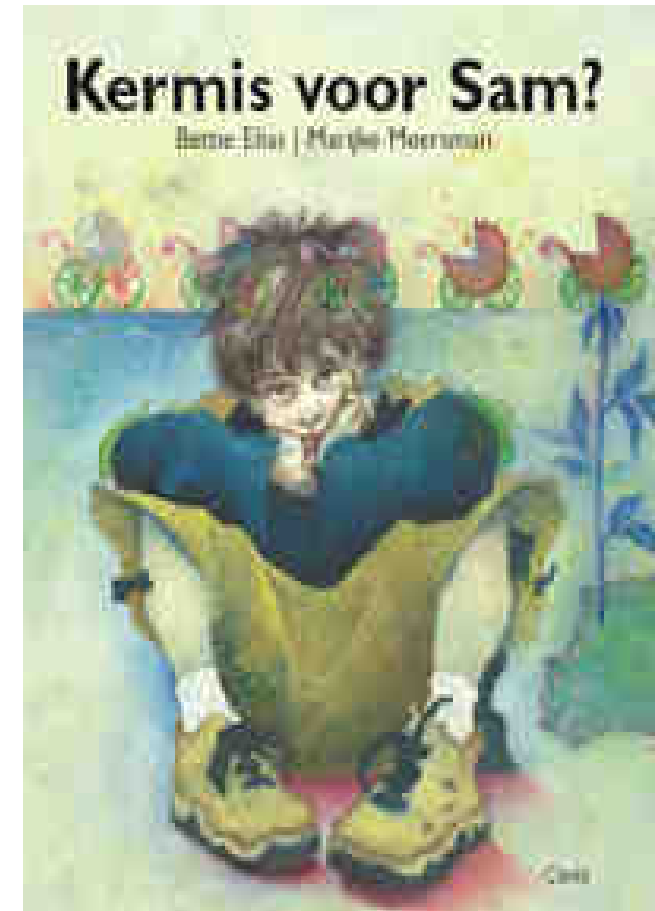
Hij kijkt hoe andere kinderen roepen en gillen op het reuzenrad, hoe ze aanschuiven voor olieballen en suikerspinnen, hij ziet Robin uit zijn klas met een reuzenbeer van de loterij, enz.

Als hij terugkeert naar huis vindt hij in het bushokje een superman, nog netjes in de verpakking. Hij twijfelt, maar laat hem eerlijkheidshalve toch liggen.

Tot een meisje hem aanspreekt...

Dit prentenboek kadert in een drieluik, gerealiseerd i.s.m. Welzijnszorg. Bij de uitgave hoort ook een educatieve handleiding. Het verhaal is vlot geschreven. Korte zinnen vormen een prettig voorleesritme.

Je kan het prentenboek en de educatieve handleiding terugvinden in dit vormingspakket.

Lopke : hoe werken rond kansarmoede

Leerkrachten van basisscholen vinden in dit project activiteiten waarmee zij kinderen kunnen sensibiliseren rond het omgaan met verschillen in het algemeen en kansarmoede ter sprake kunnen brengen in het bijzonder.

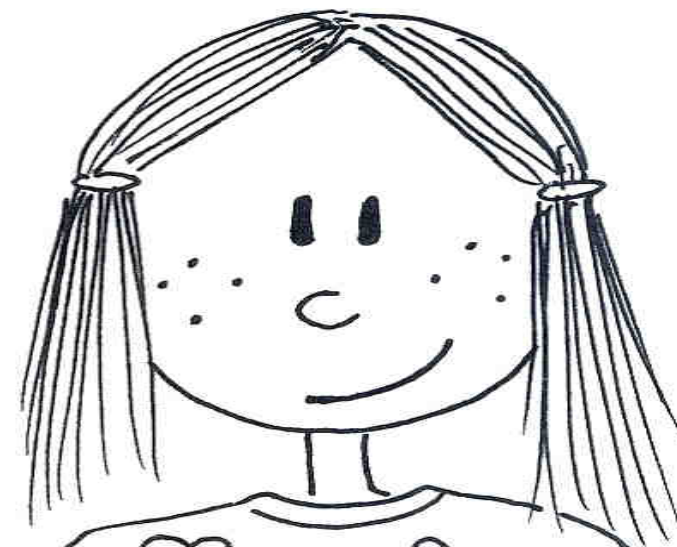
Het project is opgebouwd rond de figuur van Lopke, een Aarschots meisje dat in een kansarme situatie leeft. Lopke groeit, doorheen verhalen en activiteiten, mee met de kinderen van de school: ze maken kennis met haar in de kleuterklas en volgen haar verhaal tot in het zesde leerjaar.

Verschillende aspecten van kansarmoede komen via Lopkes dagelijkse gezins- en schoolleven aan bod.

Lopke heeft het niet altijd even gemakkelijk, maar ze is veerkrachtig en inventief. Kinderen die met haar kennis maken sluiten haar dan ook gauw in hun hart. Ze krijgen via Lopke vat op wat leven in kansarmoede betekent en hoe ze zelf met een dergelijke situatie kunnen omgaan.

Een werkgroep van leerkrachten werkten, onder begeleiding van het CEGO, een didactisch pakket uit om Lopke in de klas te leren kennen. Doorheen verschillende verhalen en activiteiten groeit Lopke mee op met de kinderen, van de kleuterklas tot het zesde leerjaar.

Een overzicht van het didactisch materiaal kan je terugvinden in de bundel en CD in bijlage of via de website: www.cego.be (onder de rubriek “projecten”).

Teken vandaag mee voor de toekomst van morgen!

Een toekomst zonder armoede begint op school

Aan de leerlingen van het lager onderwijs vragen we om een grote krijttekening te maken van hun toekomstdroom op het schoolbord, op de speelplaats of voor de schoolpoort. Hiermee krijgen de leerlingen de kans om hun ideeën en talenten in de kijker te zetten en meer aandacht te vragen voor gelijke kansen in het onderwijs als begin van een toekomst zonder armoede.

Neem van deze krijttekening een digitale foto en gebruik hem voor de tentoonstelling. Ook jouw school kan een krijtje bijdragen aan deze grote krijtactie en op die manier tekenen voor een gelukkige, gezonde, vruchtbare ... toekomst.

BEATZ TEGEN ONRECHT : STOP DE UITSLUITING!

Breng armoede in de aandacht! Door samen met de leerlingen een “beat” concert te houden dat iedereen waker maakt voor armoede in Erpe-Mere!

Trashbeatz is opgericht met als doel mensen op een speelse, creatieve manier kennis te laten maken met de thema's muziek en ecologie.

Gedurende enkele uurtjes leer je met de klas op een creatieve manier omgaan met afval. Allereerst krijg je de tijd om je eigen drum samen te stellen. Met 2 drumstokken, lepels, potten, pannen, blikjes, ketels... in de hand werken we rond ritme en dynamiek. Eens dat goed, gaan we over tot het samenspel.

U hoeft zelf niet voor afval te zorgen, maar het is altijd tof als de deelnemers worden aangespoord om bruikbaar afval te verzamelen. De deelnemers boksen een nummetje in elkaar waarvan een geluidsopname gemaakt wordt.

Min aantal deelnemers: 10. Duur: minimum 1 uur. Geen muzikale voorkennis nodig!

Voor meer informatie of het plannen van de activiteit: neem contact op met Joris Coppens (OCMW Erpe-Mere) Tel. 053/ 60 34 90

Werken rond uitsluiting

Deze voorbeelden van uitsluiting kan je uitknippen en voorlezen in de klas.

Nadien kunnen de leerlingen het interview invullen en worden de antwoorden in groep besproken.

INTERVIEW

1 Ben je zelf al eens uitgesloten? Mocht je zelf al eens niet meedoen?

2 Waarom was dat, denk je?

3 Hoe voelde jij je hierbij?

4 Zijn er in het verhaal ook kinderen die uitgesloten worden, die niet kunnen meedoen?

5 Waarom worden zij uitgesloten?

6 Gebeurt dat ook bij volwassenen?

7 Heb jij al eens tegen iemand gezegd dat hij/zij niet meer mag meespelen? En waarom?

Vooroordelen

(achtergrondinformatie voor leerkrachten)

“Een dure GSM hebben ze wel, maar hun schoolrekening betalen...”

Een GSM, een dure boekentas, een mooie auto, en andere voorbeelden zijn allemaal symbolen in onze samenleving met aanzien. Mensen in armoede willen er graag bijhoren, net als iedereen. Ze kennen meestal alleen de buitenkant van middenklassers, zoals de materiële kant van welvaart en proberen hieraan mee te doen. Omdat hun sociaal netwerk zich vaak beperkt tot andere mensen die in armoede leven, krijgen ze niet de juiste informatie die ze nodig hebben. Ze gaan naar de dichtstbijzijnde elektronikawinkel, omdat benzine veel geld kost, of omdat ze enkel te voet, met de fiets of het openbaar vervoer reizen. Deze elektronikawinkels zijn niet de goedkoopste, maar kleine speciaalzaakjes. Daar aangekomen vragen ze een goede gsm die populair in de markt ligt. Verkopers spelen hier op in en tonen de duurdere soort. Omdat de gsm populair is wordt die gekocht, ook al kunnen ze het eigenlijk niet betalen. Om erbij te horen kopen ze iets dat veel te duur is, en omdat anderen vinden dat zij zich dat niet kunnen permitteren worden ze met de vinger gewezen en niet aanvaard. Of ze nu wel of niet een gsm hebben, allebei de situaties zorgen voor negatieve reacties.

Een ander voorbeeld is dat ze in een slecht huis wonen met de grootste flatscreen die er is. Ook hier moeten we oppassen voor we een oordeel uitspreken. Mensen in armoede moeten veel drempels overwinnen om deel te nemen aan activiteiten buitenshuis. Ze weten niet hoe ze zich moeten kleden, wie ze kunnen vertrouwen, hoe ze er kunnen geraken,... Vrijtijdsvoorzieningen die minder geld kosten voor iemand in armoede, hebben een drempel omdat ze hen een stempel geven van ‘persoon in armoede’. Er zijn zoveel verborgen drempels bij goedbedoelde initiatieven die we enkel leren kennen wanneer we armen zelf het woord geven.

Een flatscreen is dan een duurzame ‘oplossing’ en vaak de enige vrijetijdsbesteding die mensen in armoede hebben. Dan valt het niet te verwonderen dat ze daar geld aan willen uitgeven.

Soms ligt de oorzaak in iets heel anders. Ik ken een moeder met een dochtertje, en zij kreeg voor haar verjaardag een PLOP-boekentas van haar oma. Het dochtertje was heel blij en ging er trots mee naar school. De leerkracht zag het en stapte op de moeder af met de opmerking dat ze zo’n dure boekentas niet moest kopen als ze de

Schoolrekening niet kon betalen. Nu stuurt ze haar dochtertje weer met een oude boekentas naar school, omdat ze bang is van de vooroordelen.

“Komen die nu nooit naar het oudercontact, lezen ze hun brieven dan niet?”

We veroordelen mensen snel wanneer ze ingaan tegen de normale gang van zaken. Het is zo dat vooroordelen niet berusten op fabeltjes, maar op vaak vastgestelde feiten. De ouders van kinderen die in armoede leven zullen waarschijnlijk weinig of niet naar het oudercontact komen, terwijl dit belangrijk is voor het kind.

Wanneer we de achterliggende reden van dit gedrag zoeken in plaats van het enkel te veroordelen, dan kan men toch meer begrip opbrengen...

Door de problemen thuis, gaande van geldproblemen, gezinsproblemen, deurwaarders die over de vloer komen, angst dat het kind geplaagd zal worden, tot ziekte, etc. leven mensen in armoede vaak in een chaos. Deze problemen komen ook niet allemaal afzonderlijk, maar tezamen voor. Die chaos zorgt ervoor dat elke dag een strijd is om te overleven. Energierekeningen en andere afbetalingen zijn dan belangrijker dan papieren van school. Veel ouders komen er gewoon niet toe om de agenda in te kijken, ook al wordt dit van 'een goede ouder' verwacht. Ze houden vaak ook zelf geen agenda bij waardoor zo'n afspraak vergeten wordt. Ze van dag tot dag. Een oplossing die Welzijnsschakels geeft is dat de school werkt met verschillende kleuren papier. Zoals rood voor urgente mededelingen, wit voor schoolfeestjes of andere niet-verplichte mededelingen.

Een ander probleem daarbij is dat de ouders meestal zelf niet lang gestudeerd hebben, of zelfs geen Nederlands spreken. Brieven die ze van school meekrijgen zijn geschreven voor een modaal middenklassers publiek, met woorden die voor middenklassers heel normaal klinken. Voor mensen in armoede ligt dat anders, die verstaan sommige woorden niet.

Ook is de drempel om naar school te komen erg groot. Vaak worden mensen in armoede aan de schoolpoort al bekeken. Een bezoek aan school, tussen alle andere ouders en leerkrachten is niet vanzelfsprekend wanneer men te kampen heeft met enorme minderwaardigheidsgevoelens. Men heeft het gevoel te zullen worden uitgelachen, op de vingers getikt, veroordeeld. Mensen willen niet horen dat hun kind een achterstand oploopt, of agressief tegen andere kinderen is. Ouders hebben het gevoel gefaald te hebben, terwijl ze het beste voor het

kind willen. Ze houden bijvoorbeeld hun kind veel van school weg omdat dit een manier is om ze te beschermen tegen pesterijen en vooroordelen. Dezelfde die zij ook hebben meegemaakt op school. Zo'n oudercontact kan heel confronterend zijn met wat er allemaal misloopt in hun leven.

“Ik verlies alle zelfvertrouwen omdat ik alleen aangesproken word op wat misloopt (vrijwilliger bij Welzijnsschakels).”

Waarom zijn de kinderen vaak agressief? Als reactie op de voortdurende confrontatie met wat ze niet hebben. Op het gevoel van onrecht dat ze misschien niet begrijpen, maar wel ervaren. Thuis hebben ze soms ook geleerd dat schreeuwen heel normaal is.

Welzijnsschakels raadt leerkrachten in zo'n geval aan om tijd vrij te maken voor een huisbezoek. In plaats dat de ouders naar de school moeten komen, komt de school naar de ouders. Het is daarbij belangrijk om duidelijk te maken dat ze er niet zijn om te veroordelen. Zo'n huisbezoek heeft ook drempels, zoals het binnenlaten van iemand in een slecht huis. Het is belangrijk om de grenzen te respecteren die mensen aangeven.

“En maar kindjes kopen...”

Dit is een moeilijk onderwerp, en zelfs mensen in armoede hebben er niet altijd een antwoord op. Onder hen heersen er ook veel oordelen naar lotgenoten toe. Toch een aantal reacties:

Anticonceptie zoals de pil is vaak te duur om te kopen. Wanneer ze last hebben van buikloop, of moeten overgeven dan werkt de pil niet. Mensen in armoede zijn vaker ziek dan mensen uit de middenklasse door hun leefomstandigheden.

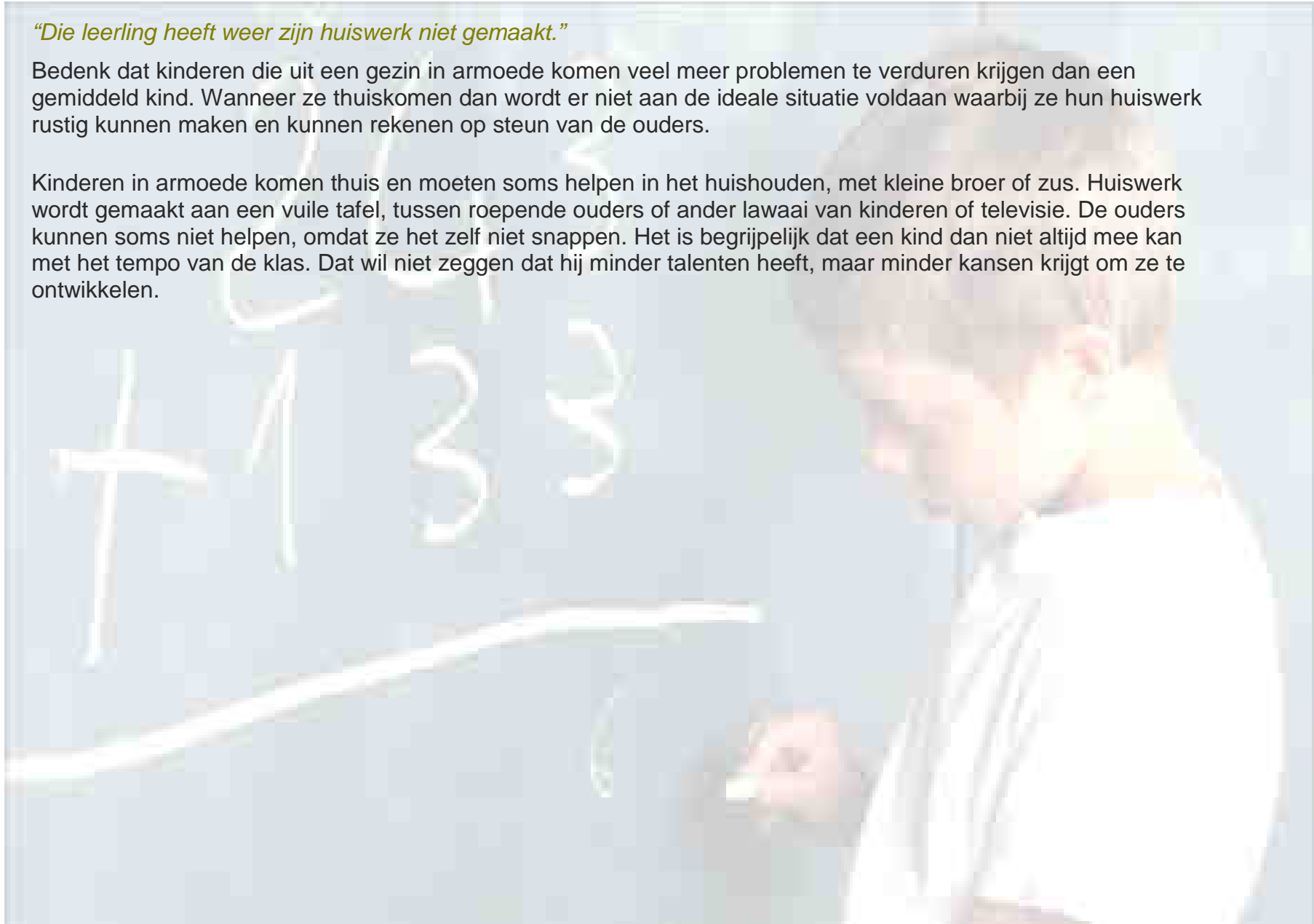
Het verlangen naar nestwarmte: Ze komen soms zelf uit een groot gezin, of verlangen daarnaar omdat ze het vroeger gemist hebben. Ook vergroot een gezin het sociaal netwerk, wanneer de kinderen ouder zijn kunnen de ouders erop terugvallen indien nodig.

Keuzevrijheid: Mogen mensen in armoede nog kiezen? Ze worden gecontroleerd en begeleid door het OCMW, VDAB, schuldbemiddelaars,... Ze hebben het gevoel niets zelf te kunnen beslissen, omdat ze geen geld hebben om ergens in te participeren. Maar over hun buik kunnen ze wel beslissen. Een kindje krijgen is een recht.

“Die leerling heeft weer zijn huiswerk niet gemaakt.”

Bedenk dat kinderen die uit een gezin in armoede komen veel meer problemen te verduren krijgen dan een gemiddeld kind. Wanneer ze thuiskomen dan wordt er niet aan de ideale situatie voldaan waarbij ze hun huiswerk rustig kunnen maken en kunnen rekenen op steun van de ouders.

Kinderen in armoede komen thuis en moeten soms helpen in het huishouden, met kleine broer of zus. Huiswerk wordt gemaakt aan een vuile tafel, tussen roepende ouders of ander lawaai van kinderen of televisie. De ouders kunnen soms niet helpen, omdat ze het zelf niet snappen. Het is begrijpelijk dat een kind dan niet altijd mee kan met het tempo van de klas. Dat wil niet zeggen dat hij minder talenten heeft, maar minder kansen krijgt om ze te ontwikkelen.

Omgaan met kansarmoede op de basisschool : Enkele mogelijkheden tot actie

bron: Cego 1993-bewerkt

(achtergrondinformatie voor leerkrachten)

Meer informatie toegepast op Erpe-Mere kan je terugvinden in “ resultaten bevraging van de schoolcode van Erpe-Mere (januari 2010)”. Bezoek: www.welzijnsschakelommekeer.be . Zie ook de DVD van Welzijnszorg in dit vormingspakket “ Teken mee voor de toekomst van morgen!”

Mondelinge communicatie met ouders

“De ouders van die kinderen, die je zou willen zien, krijg je nooit te zien, en dat is zo frustrerend...”

Vele kansarme ouders komen niet naar school voor een oudercontact, een rapportbespreking, open klasdag. Niet begrijpen wat er precies wordt verteld, zich schamen ten opzichte van andere ouders omwille van kledij, taal, bang zijn voor de minder goede resultaten van zijn kind, niet weten wat de verschillende codes op het rapport willen zeggen, angstig zijn omdat men denkt dat men niet zo goed kan praten als de leerkracht,... het illustreert allemaal hoe ‘pijnlijk’ ouders zich op zo’n momenten schamen.

Ook voor de kinderen is dit een probleem: ook zij schamen zich soms voor hun ouders. Ze vinden het zo jammer dat hun mama en papa nooit eens naar school komen en voelen zich geïsoleerd, of sommigen zijn bang dat hun ouders opnieuw beginnen schelden.

Leerkrachten hebben het op zo’n momenten vaak moeilijk, ook voor hen is dit een pijnmoment. Hoe slaag je erin alle ouders evenveel aandacht te geven, ook de minder mondige? Hoe krijg je het voor elkaar dat ouders elkaar evenwaardig benaderen? Hoe ga je om met de grote(re) kwetsbaarheid, het onlogische, verwarde taalgebruik, met schelden en zelfs agressief gedrag?

Aandachtspunten of suggesties:

- Bouw van bij de start van het schooljaar een vertrouwensrelatie op door je niet te beperken tot een contact via de klasagenda. Benut ook informele contactmomenten. Zo is er al een band gesmeed wanneer er n.a.v. problemen een individueel gesprek nodig is.
- Nodig bij 'slecht-nieuws-gesprekken' altijd beide ouders uit. Dit zorgt ervoor dat beiden op hetzelfde moment dezelfde informatie krijgen.
- Vergeet zeker niet de positieve boodschappen over het kind mee te geven
- Indien het gaat om een gesprek buiten de reeks geplande oudercontacten: nodig indien mogelijk de ouder mondeling uit, laat niet te veel tijd tussen de uitnodiging en het eigenlijke gesprek, zo vermijd je dat de ouders zich intussen te veel zorgen maken
- Bereid het gesprek goed voor: wat wil je over het kind weten, wat wil je over het kind vertellen, wat wil je bereiken, welke afspraken wil je maken
- Neem de tijd om naar hen te luisteren, naar hun beleving te peilen en zorg voor een evenwicht tussen luisteren naar de ouders en zelf praten
- Probeer regelmatig na te gaan of jouw boodschappen overkomen zoals jij ze bedoelt en maak heel concrete afspraken

Schriftelijke communicatie met ouders

Heel wat boodschappen worden meegedeeld langs schriftelijke weg: brieven, agenda, heen-en-weer-schriftje, schoolreglement...

Wat werkt goed, en wat minder? Waar wringt het schoentje precies? Hoe kunnen we de schriftelijke communicatie meer toegankelijk maken? Waar beginnen we eerst mee? Hoe evalueren we het? Wie doet wat?

Aandachtspunten of suggesties:

Hou er rekening mee dat niet reageren op schriftelijke communicatie lang niet een uiting is van niet willen of niet geïnteresseerd zijn

- *Maak de inhoud van de brieven duidelijk aan de hand van tekeningen en illustraties*
- *Licht de brieven mondeling toe (ev. via de kinderen)*
- *Signaleer bij meer complexe vragenlijsten of dergelijke dat de klastitularis of de directie bereid is om de documenten met hen in te vullen*
- *Gebruik bepaalde kleuren of pictogrammen voor brieven van verschillende betekenis: bv. gele brieven moeten ondertekend en terug meegebracht worden; groene brieven zijn gewone mededelingen, blauwe brieven zijn vragen om materiaal mee te brengen; rode brieven zijn uiterst belangrijk om te lezen,...*
- *Geef de kinderen zo vroeg mogelijk medeverantwoordelijkheid in het doorspelen van informatie; bvb. een stempeltje op de hand betekent dat er een brief moet worden afgegeven*

Werken in de klas

De aangeboden leerinhouden zijn voor hen soms onherkenbaar en levensvreemd. Ze sluiten niet aan bij hun leefwereld. De handboeken, verhalen, opdrachten, vragen zijn vaak unrealistisch en bieden niet direct identificatiemogelijkheden. Veel teksten uit leesboekjes hebben voor deze kinderen een wrange smaak. Ze lezen over papa's die naar kantoor vertrekken en helpen bij knutselwerkjes, mama's die leuke spelletjes spelen en op woensdagnamiddag met de kinderen naar het museum trekt.

Tegelijk wordt er onvoldoende ingespeeld op de sociale bagage en de soms sterk ontwikkelde zelfredzaamheid. Het stelt hen dikwijls in staat om in het onderwijs te overleven. Hier laten leerkrachten kansen liggen om het zelfvertrouwen en zelfwaarde gevoel van de leerlingen te ondersteunen.

Aandachtspunten of suggesties:

- *Het onderwijs laten aansluiten bij concrete ervaringen: zorgen voor concreet materiaal, bezoeken in de buurt plannen*
- *Nuttige zaken aanleren zodat 'leren' echt zin krijgt: fietsen oefenen in de kleuterklas, reclamefolders uitpluizen in de lagere school*
- *Inspelen op herkenbare activiteiten uit hun leefwereld: playback, timmeren en knutselen met wegwerpmateriaal*
- *Zorgen voor afwisseling tussen fysieke en mentale inspanning en ontspanning*
- *Kinderen actiever betrekken bij het leerproces door een variatie in de werkvormen –zelfstandig werk, groepswork, zelfevaluatie - en ze hierbij ondersteunen*
- *Boeken aanbieden waarin kinderen zich herkennen*
- *Voldoende gradaties inbouwen zodat de angst om te falen kleiner wordt*

De zorg voor het kind op de speelplaats

Heel wat ervaringen, belevingen, gevoelens die verborgen bleven, komen op de speelplaats op verschillende manieren tot uiting. We zien arme kinderen die zich juist daar zeer ontladend, vechtlustig en agressief opstellen. Anderen kruipen als het ware weg, vereenzamen, vermijden het contact met andere kinderen en worden daardoor gemeden. Soms worden ze gepest omwille van hun voorkomen, kledij, taal, of worden ze lastig gevallen met roddels over hun familie.

Soms pesten ze zelf en hanteren ze stoer gedrag als middel om zichzelf te beschermen. Het feit dat ze onhandelbaar lijken, roept dan weer negatieve verwachtingen op van andere leerkrachten en kinderen.

Deze situaties illustreren ons dat de relaties met anderen niet altijd optimaal verlopen en dat fundamentele behoeften (erkenning krijgen, kunnen exploreren,...) geen bevrediging krijgen.

Aandachtspunten of suggesties:

- *Met de kinderen bespreken wat kan gespeeld worden tijdens de speeltijd (scenario's aanbieden, spelmogelijkheden voorzien door materialen en activiteiten aan te bieden, stimulerende tussenkomsten doen)*
- *Kansen bieden tot motorische ontlading*
- *Het spelgedrag en het (zowel positief als negatief) sociaal gedrag van kinderen observeren en bespreken*
- *Aandacht hebben voor wie gepest wordt, wanneer en door wie*
- *Oog, oor en tijd hebben voor het oplossen van conflicten*
- *Bij problemen met hygiëne zeer discreet ingrijpen*
- *De sociale competentie helpen ontwikkelen: tonen hoe je een spelend groepje kunt binnen komen, ze helpen om hen over de drempel te zetten als ze graag ergens bij willen zijn, kinderen bewust maken van de effecten van hun gedrag,...*

Leerinhouden waarbij taal een rol speelt

Hogere taalfuncties zoals het redeneren, bevragen, reflecteren, rapporteren, fantaseren, anticiperen, zijn bij kansarme kinderen vaak minder goed uitgebouwd. Het luisteren naar de leerkracht en de medeleerlingen tijdens kringgesprekken, onthaalgesprekken en klassieke instructiemomenten verloopt dan moeilijk. Ze weten niet steeds waarover het gaat of ze begrijpen het niet. Het zelf moeten spreken voor een grote groep, het antwoorden, het opkomen voor zichzelf ten opzichte van mondige kinderen ligt ook gevoelig omdat ze niet steeds beschikken over de nodige taalschat en taalstructuren om zich uit te drukken. Men lacht hen uit en hun zelfvertrouwen krijgt een deuk. De betrokkenheid op het verwoorden zakt onmiddellijk weg en het zich niet goed voelen daarbij wordt gecompenseerd door storend gedrag als afleidingsmanoeuvre of door gelaten stilzwijgen.

Aandachtspunten of suggesties:

- *Taal in de eerste plaats blijven zien als een middel om contact te leggen: gebarentaal, lichaamstaal en dialectische woorden als aangrijpingspunten aanvaarden*
- *De abstracte begrippen ondersteunen met bijpassende beelden door prenten te brengen bij verhalen*
- *Veel kansen geven tot praten in kleine groepen en het alleen spreken voor een grote groep vermijden*
- *Aan impliciete taalverbetering doen (zelf het correcte taalgebruik herhalen) hun belangstelling voor bepaalde onderwerpen benutten en aangrijpen voor taalstimulering*
- *Vertellen en verwoorden wat er met of rond hen gebeurt*
- *Kinderen niet dwingen om lang te blijven zitten in kringmomenten waarin ze hun aandacht onmogelijk kunnen handhaven, maar erover waken dat men in de loop van de dag goede gesprekken met hen heeft*
- *Een rijk taalbad aanbieden via verhalen, prentenboeken, liedjes, rijmpjes, uitspraakspelletjes die hen aanspreekt*
- *Onbegrijpelijke taal decoderen: actief luisteren naar wat kinderen willen meedelen, dit zelf omzetten in begrijpelijke taal en dan toetsen bij de kinderen of dit de boodschap was die ze wilden overbrengen*
- *Hun lichaamstaal aangrijpen als vertrekpunt en helpen omzetten in gesproken taal*
- *Differentiëren in het taalaanbod*
- *Rekening houden met het tempo, trager vertellen of een cassetterecorder inschakelen*
- *De leescultuur bevorderen: kinderen én ouders vertrouwd maken met de bibliotheek, boeken uitlenen, voorlezen uit boeken en zo veel mogelijk de inhoud concretiseren met prenten, verbanden leggen met de eigen ervaringen*

Het boek : “Ik ben iemand/niemand” (achtergrondinformatie voor leerkrachten)

Je kan twee exemplaren van dit boek terugvinden in dit vormingspakket.

Ik ben Iemand/Niemand is het unieke verhaal van Emilie en haar gezin. Voor het eerst slaagt iemand erin om van bij haar geboorte tot vandaag, 31 jaar later, alles neer te laten schrijven in een roman. Ze vertelt over haar turbulente school- en liefdesleven, maar vooral over een leven in generatie - armoede in onze welvaartsmaatschappij.

Met *Ik ben Iemand/Niemand* publiceert Guy Didelez een aangrijpend, romantisch, soms humoristisch verhaal, dat je niet licht zal vergeten. Het is vooral een boek dat respect afdwingt voor de kracht en de overlevingsvaardigheden die bij gezinnen in armoede dagelijks aan de orde zijn.

Guy werkte voor dit verhaal samen met Lieven De Pril, die professioneel en als vrijwilliger actief is bij Welzijnzorg -Armoede Uitsluiten en de vzw Welzijnsschakels, waar armen het woord nemen. Hij bouwde via deze werking vriendschapsrelaties op met veel gezinnen in verborgen armoede. In augustus 2007 vroeg één van hen om hun levensverhaal uit te schrijven.

In het nawoord wordt de inhoud in een breder kader geplaatst want het staat model voor het leven van veel andere mensen die generatie-arm zijn.

TE KOOP via de boekhandel. Ook online te bestellen via webwinkels (google “[ik ben iemand/niemand](#)”).

FRAGMENT uit waar gebeurde roman over armoede uit de streek van Aalst (pagina 8-9)

Ondanks mijn grote mond, hield ik me het eerste uur heel rustig. Ik ging netjes in rij staan, liep zo mak als een lammetje achter de andere leerlingen de trap op en luisterde naar alle geboden en verboden die de juf, die zelf haar eerste jaartje les gaf, netjes op een rijtje zette. Daarna vulde ik gewillig het briefje in waarop we van de juf bovenaan '1 september 1990' moesten schrijven. Dan vroeg de juf ons niet alleen de namen van alle broers en zussen – een hele reeks in mijn geval – maar ook het beroep van vader en moeder te vermelden.

Pas toen de juf die briefjes ophaalde en bestudeerde, begon het fout te lopen. 'Emilie Winkelmans?' zei ze. 'En je vader heet Ugolini?' Ik knikte. Papa heette inderdaad Ugolini. Mijn grootvader had nooit veel naar zijn zoon omgekeken. Papa werd grootgebracht in tehuizen. Als hij toch eens thuis was, kreeg hij slaag. Dat hardde hem. De juf begreep er intussen nog altijd niets van. En het raadsel werd nog groter toen ze de naam van mijn moeder op het papiertje las.

'En je moeder heet Stijnen. Je heet dus ook niet naar je moeder?' Ik haalde mijn schouders op. Wat maakte het uit, Winkelmans, Ugolini of Stijnen? Ik was Emilie, de zus van Brigitte, die de school alweer verlaten had en op die manier het aantal nachtmerries bij leerkrachten flink verminderd had, en van Angela, die het al met al toch wat rustiger aan deed dan haar voorgangster. Maar de juf bleef zich in het probleem vastbijten. 'Waar komt die naam Winkelmans dan vandaan?'

'Van de eerste man van mama. Die heette Winkelmans. Mama was al lang bij hem weg voor ik geboren werd.' De juf trok een bedenkelijk gezicht. 'Maar als je zijn naam draagt, ben je toch een dochter van die eerste papa?' 'Nee', zuchtte ik geïrriteerd. 'Ik ben van de tweede papa!' 'Raar!' vond de juf, die toch iets moest zeggen. Ze liet het probleem voor wat het was en stapte naar een volgende leerling. Ik zag hoe sommige klasgenootjes

nieuwsgierig naar me gluurden. Ook Tamara keek me aan. Ongetwijfeld verwachtte ze een stoere reactie op al die onbeschaamde blikken.

'Niks raar!' flapte ik er daarom uit. 'Ik zal toch wel weten wie me gevogeld heeft, zeker?' Een komiek kon geen betere openingszin bedenken! De hele klas schaterde het uit. 'Genoeg!' schreeuwde de juf

Zo hard ze kon, en ze sloeg keihard met haar vlakke hand op de bank. 'Zulk taalgebruik wil ik niet. Buiten!' 'Waar de vogeljes fluiten...' kon ik niet nalaten te rijmen. Maar met de deurkruk al in mijn hand bedacht ik er nog een leukere. 'En de fluitjes vogelen...' Mijn succes kon nu helemaal niet meer stuk. Er ging een geweldige lachkramp door de klas en terwijl ik de gang op slofte, wist ik dat mijn naam gevestigd was. Op de eerste dag al had ik mijn visitekaartje afgegeven. Emilie Winkelmans liet niet met zich sollen...

Voorstelling werking Welzijnsschakel Ommakeer vzw

De basis : Huisbezoeken....werken aan vertrouwen!

We bezoeken maandelijks 60 gezinnen met een laag inkomen. We trachten los van vooroordelen en begripvol te luisteren naar het verhaal van de gezinnen met een laag inkomen. Door dat regelmatig contact bouwen een vertrouwensrelatie op.

Kans tot ontmoeting... sociale en culturele groepsactiviteiten

Mensen met een laag inkomen komen niet vaak buiten. Naar het toneel gaan of naar de film kost geld. We organiseren heel wat groepsactiviteiten die toegankelijk zijn aan kansengroepen (1euro50). Zo organiseren we bijvoorbeeld een daguitstap met het hele gezin naar Bokrijk, een petanquewedstrijd, een wandelzoektocht, een Sint-Maartenfeest, ...

Deze laagdrempelige groepsbijeenkomsten zorgen voor ontspanning en cultuur, zorgen ervoor dat mensen met een laag inkomen en medestanders elkaar leren kennen.

Werken rond recht op onderwijs

Via de werkgroep "Onderwijs" van het lokaal sociaal beleidsplan nemen we deel aan de uitwerking van een schoolcode die onderwijs moet toegankelijk maken voor gezinnen in armoede. We willen er ook over waken dat de schoolcode wordt toegepast.

Werken rond recht op gezondheidszorg

We koken maandelijks gezonde en betaalbare gerechten. We kopen maandelijks samen verse groenten en fruit aan. We nemen deel aan de Welzijnsraad met de bedoeling gezondheid toegankelijker te maken.

Werken rond het recht op vrijetijdsparticipatie

We hebben met het OCMW en de gemeente een samenwerkingsovereenkomst rond "vrijetijdsparticipatie". Via deze overeenkomst willen we alle sociale, culturele en sportieve activiteiten toegankelijk maken voor mensen met een laag inkomen. Het kansensysteem is een van die concrete projecten.

Inventaris materiaal vormingspakket

- De verhalen van Robby
- Prentenboek: “ De Kermis van Sam?” + nabespreking
- CD Lopke
- 2 boeken “ Ik ben iemandniemand”
- CD Welzijnszorg “ Teken vandaag mee voor de toekomst van morgen!”

Meer vormingsmateriaal op het internet?

Op de website van welzijnszorg (www.welzijnszorg.be) kan je onder de rubriek “wat doen we?” heel wat vormingsmateriaal terugvinden onder de rubriek “school-&jeugdwerk”